

Zoals ik zelf gekend ben *(God is liefde 9)*

Preek over 1 Korintiërs 13:12 (ds. Jos Douma)

*Nu kijken we nog in een wazige spiegel
maar straks staan we oog in oog.
Nu is mijn kennen nog beperkt,
maar straks zal ik volledig kennen,
zoals ik zelf gekend ben.*

Soms zou ik willen zingen: 'Heer, ik doorgrond en ken U'. Want ik zou willen weten waarom ik me voel zoals ik me voel, waarom mijn leven gaat zoals het gaat, waarom ik ziek ben, waarom er een groot verdriet in mijn leven is gekomen, waarom ik geen antwoord krijg op mijn waarom-vragen. Ik zou wel willen weten wat Gods plan met mijn leven nu precies is. Zodat ik zou kunnen zingen: 'Heer, ik doorgrond en ken u.'

Dat zit er denk ik ook wel diep in bij ons, mensen. Dat we het leven willen begrijpen, dat we God willen begrijpen. Want we kunnen denken. Dat onderscheidt ons ook van alle andere schepselen. We hebben verstand, we kunnen groeien in inzicht, we kunnen onze kennis vermeerderen.

We leven momenteel zelfs in wat wel het kennistijdperk wordt genoemd. Kennis is de belangrijkste bron voor productiviteit, voor verder komen in het leven, en daarom is het hebben van kennis, het ontwikkelen van kennis en het kunnen vinden van kennis van cruciaal belang. 'Kennismanagement' is een gevleugeld begrip geworden in de wereld van bedrijven en organisaties.

En omdat we zoveel kennis hebben of in elk geval kunnen vinden, vinden we het misschien steeds lastiger om ermee om te gaan dat onze kennis ten diepste uitermate beperkt is. En dat ervaren we vooral als er ingrijpende dingen in ons leven gebeuren. Op kruispunten van ons leven beseffen we dat de kennis die in onze maatschappij zo belangrijk is, maar heel beperkte waarde heeft. Wat moet je met al die kennis als je ziek wordt? Wat moet je met al die kennis als je een groot verlies lijdt? Wat moet je met al die kennis als je niet weet hoe het verder moet met je leven, als je niet weet welke richting je moet kiezen?

En met dit in ons achterhoofd lezen we die paar regels uit 1 Korintiërs 13:

*Nu kijken we nog in een wazige spiegel
maar straks staan we oog in oog.
Nu is mijn kennen nog beperkt,
maar straks zal ik volledig kennen,
zoals ik zelf gekend ben.*

Deze woorden staan in het geheel van hoofdstuk 13. Ik denk dat het een van de bekendste hoofdstukken uit de Bijbel is. Het behoort tot de wereldliteratuur. Ik herinner me nog goed dat Tony Blair dit hoofdstuk voorlas in de herdenkingsdienst voor prinses prinses Diana (in 1997; Elton John zong daarna

Candle in the Wind). 1 Korintiërs 13 kreeg ook een plek in de huwelijksdienst van prins Johan Friso en Mabel Wisse Smit (in 2004). Er werd toen een mooie vertaling van Huub Oosterhuis voorgelezen (alleen de vetgedrukte zinnen nu lezen):

Al spreek ik met tongen
van engelen en mensen;
Maar liefde heb ik niet:
Ik ben schallend koper,
Een rinkelende tamboerijn.

**Al ben ik een profeet,
Ziende het onzienlijke,
In alles ingewijd,
En is mijn geloof zo volkomen
Dat ik bergen verzet,
Maar ik heb geen liefde,
Ik ben niets.**

En geef ik alles weg,
En laat mij martelen
Als het moet,
Heb ik geen liefde,
Dan dient het tot niets.

Liefde is ruimte geven,
Tijd laten, goedheid, geduld.
Liefde is niet kleinzielig,
Jaloers, hebzuchtig.
Liefde laat zich niet gelden,
ijdel, grof, ongenaakbaar.
Wie liefheeft
Is niet belust op zichzelf.

Liefde wordt niet verbitterd,
Liefde vindt niets onvergeeflijk.
Onrecht maakt haar niet gelukkig,
Waarheid maakt haar gelukkig.

Liefde houdt stand tegen alles:
Telkens weer gelooft zij,
Alles verdraagt zij,
Altijd opnieuw vol hoop.
Nooit bezwijkt de liefde.

**Profetenwoorden wel,
Talen verstommen,
Alle kennis is eindig.
Ach, al wat wij weten is stukwerk –
En onze visioenen: flarden licht.
Maar als het oneindige aanbreekt,
Houdt al het eindige op.**

Toen ik nog een klein kind was,
Praatte ik zoals kinderen doen,
En ik dacht niet verder
Dan kinderen doen.
Nu ik een man geworden ben,
Heb ik dat achter mij gelaten.

**Nu nog zien wij spiegelbeelden,
Raadselachtig,
Eenmaal staan wij oog in oog.**

**Nu nog weet ik niet de helft,
ooit, eenmaal, zal ik alles weten,
zoals Hij alles weet van mij.**

Geloof en hoop en liefde
Zullen blijven, alle drie,
Maar de grootste is de liefde.

--

Het gaat in 1 Korintiërs 13 over de allesomvattendheid van de liefde en de beperktheid van onze kennis. Zo is dit een Bijbelhoofdstuk dat ons helpt, zo vaak we het lezen, om te leren leven met de gedachte dat onze kennis ontoereikend is, dat het niet erg is dat we nooit zullen kunnen zingen 'Heer, ik doorgrond en ken U.' Want er is iets wat daar ver bovenuit gaat. En als we ziek zijn, als we de weg kwijt raken, als we rouwen, dan kunnen we daarop terugvallen: de allesomvattende liefde.

1 Korintiërs 13 staat in een nog wat bredere context, waarin dit de vraag is die wordt gesteld: 'Wie is eigenlijk een echte christen?' Want er waren conflicten in de gemeente van Korinte. Ze keken naar elkaar en ze beoordeelden elkaar. Je had gemeenteleden die konden profeteren en die in tongentaal konden spreken en die woorden van kennis kregen. En je had gemeenteleden die dat allemaal niet hadden. De eerste categorie maakte er aanspraak op dat zij hemelse woorden, hemelse taal en hemelse kennis tot hun beschikking hadden. En ze waren er ook wel trots op: zij waren de echte christenen, en de anderen waren maar gewone, aardse christenen. Die telden niet zo mee. En zo waren er in de gemeente conflicten ontstaan omdat de ene gave van de Geest hoger werd aangeslagen dan de andere.

Paulus heeft daar in hoofdstuk 12 al over geschreven. Daar heeft hij vooral dit duidelijk gemaakt: er zijn veel verschillende gaven maar ze komen van één en dezelfde Geest, dus waarom zitten jullie elkaar zo dwars? En hij zei: al die verschillende gaven, de opvallende en de minder opvallende, hebben één hetzelfde doel: de Heer verheerlijken! Het gaat er niet om dat jij wordt bewonderd, maar dat Jezus wordt bewonderd. Het gaat er niet om dat jij in het middelpunt van de belangstelling staat, maar dat Jezus in het middelpunt van de belangstelling staat. Alle verschillen in gaven vallen in het niet als we naar Jezus kijken.

Paulus eindigt hoofdstuk 12 dan met te zeggen: 'Richt u op de hoogste gaven. Maar eerst wijs ik u een weg die nog voortreffelijker is.' En die weg, dat is Jezus. Zijn naam wordt niet meer genoemd door Paulus in hoofdstuk 13. Hij spreekt nu over de liefde. Maar het is glashelder dat Paulus Jezus voor zich ziet als hij 1 Korintiërs 13 schrijft. Jezus is Gods liefde. En als ik Jezus niet heb dan kan ik honderd keer alle talen spreken, honderd keer alle geheimen doorgronden, honderd keer al mijn bezit verkopen – maar zonder Jezus betekent dat allemaal niets (vers 1-3).

En als we in de verzen 4 tot 7 het woord liefde vervangen door Jezus, dan zien we Hem in al zijn glorie voor ons:

Jezus is geduldig en vol goedheid. Jezus kent geen afgunst, geen ijdel vertoon en geen zelfgenoegzaamheid. Jezus is niet grof en niet zelfzuchtig, hij laat zich niet boos maken en rekent het kwaad niet aan, hij verheugt zich niet over het onrecht maar vindt vreugde in de waarheid. Alles verdraagt Jezus, alles gelooft hij, alles hoopt hij, in alles volhardt hij.

En als we graag willen dat Christus in ons leeft, als we daarnaar verlangen en daarnaar jagen omdat dat de weg is die veel voortreffelijker is dan alle gaven van de Geest bij elkaar, dan zullen we door de Geest steeds meer durven gaan zeggen, vanuit een hoopvol verlangen (en dan vervangen we het woord 'liefde' door het woordje 'ik'):

Ik ben geduldig en vol goedheid. – En we beginnen direct aan te voelen dat hier de meest voortreffelijke weg wordt gewezen, en dat dat ook wel een beetje confronterend is. – Ik ken geen afgunst, geen ijdel vertoon en geen zelfgenoegzaamheid. Ik ben niet grof en niet zelfzuchtig, ik laat me niet boos maken en reken het kwaad niet aan, ik verheug me niet over het onrecht maar vindt vreugde in de waarheid. Alles verdraag ik, alles geloof ik, alles hoop ik, in alles volhard ik.

Ja, dat klinkt heel confronterend, want ik weet ook hoever ik daar nog vandaan ben. Maar ik geloof in de Geest, en ik weet dan dat ik op deze weg van Jezus verder mag komen.

En dan zijn we ook helemaal weg uit de sfeer van rivaliteit en conflicten rond de gaven van de Geest. Deze weg is inderdaad voortreffelijker. Het is de weg van Jezus' liefde, van de liefde die nooit zal vergaan, ook niet als we verdriet of pijn hebben, als we rouwen of ziek zijn, als er veel is wat ons bij de handen afbreekt. Nooit bezwijkt deze liefde.

--

En dan brengt Paulus toch ook die profetieën, die klanktaal en die kennis weer ter sprake, waar zoveel gedoe over was in de gemeente van Korinte. Dat moest dus niet zo wezen, zegt Paulus, want het gaat niet om die gaven van de Geest maar om de liefde van Christus. Maar er is nog wel een reden waarom die opvallende gaven niet zoveel aandacht moeten krijgen: ze gaan namelijk voorbij, ze zijn maar tijdelijk. In de woorden van Huub Oosterhuis:

Nooit bezwijkt de liefde.

**Profetenwoorden wel,
talen verstommen,
alle kennis is eindig.
Ach, al wat wij weten is stukwerk –
en onze visioenen: flarden licht.**

Flarden licht. Zeker: het is licht. Er kunnen momenten zijn dat je je verlicht voelt, dat je een licht op gaat, dat er vanuit de hemel nieuw licht valt op een situatie waarin je zit. Maar het zijn maar flarden licht.

Het lijkt ook wel op een wazige spiegel. Dat beeld gebruikt Paulus hier. Letterlijk staat er: 'Wij kijken nu nog door een spiegel, in raadselen'. De spiegel die Paulus daarbij voor zich ziet is niet zo'n mooie spiegel die de meesten van ons boven de wastafel hebben hangen. Als je erin kijkt zie je een haarscherp beeld van jezelf.

In de Oudheid waren spiegels gemaakt van brons of van ijzer, en het spiegelbeeld dat mensen uit de Oudheid van zichzelf zagen was lang zo scherp niet als ons spiegelbeeld. Ze zagen niet veel meer dan de reflectie van hun contouren. Je zou het kunnen vergelijken met wat wij zien als we kijken in een beslagen spiegel: een vaag beeld van de werkelijkheid.

Paulus maakt duidelijk dat de profetieën, de klanktaal, de kennis waar sommige gemeenteleden uit Korinte over konden beschikken behoren tot het rijk van de wazige spiegel. Het zijn maar contouren, afschaduwingen van de echte kennis en van het echte begrijpen. En hij plaatst het tegen over het 'oog in oog staan': 'Nú kijken we nog in een wazige spiegel, maar stráks staan we oog in oog.' Het is wat merkwaardig dat er niet bij staat met wie we dan oog in oog staan. De naam van God of van Jezus wordt niet genoemd maar we mogen er wel vanuit gaan dat Hij wordt bedoeld.

De woorden doen denken aan wat er wordt gezegd over Mozes (Exodus 33:11): 'En de HERE sprak tot Mozes van aangezicht tot aangezicht, zoals iemand spreekt met zijn vriend.' Mozes heeft rechtstreeks en persoonlijk contact met God. Echt heel uniek, dat je zo intiem en vertrouwelijk met de HEER mag omgaan.

We kunnen ook denken aan wat er van Job wordt gezegd. Na alles wat er gebeurd is, na al het lijden dat hem is overkomen, na alles wat er gezegd is door zijn vrienden en ook door God, staat er uiteindelijk dit (Job 42:5):

*Eerder had ik slechts over u gehoord,
maar nu heb ik u met eigen ogen aanschouwd.*

Dat gaat over iets heel bijzonders: een echte persoonlijke ontmoeting met God, voorbij de wazigheid, voorbij de raadselen, voorbij al onze vragen. En daarover zegt Paulus: dat is voor straks.

Ook de profetieën van nu, de klanktaal van nu, de bijzondere kennis van nu - het is allemaal niet meer dan een wazige reflectie van de echte ontmoeting met God, van het met eigen ogen zien van zijn glorie, als we volledig zullen kennen.

Hoe zal dat zijn? Want dat onze kennis nu nog beperkt is, dat ervaren we allemaal als het gaat over de echte levensvragen rond dood en leven, verdriet en vreugde, ziekte en gezondheid. Al is er nog zoveel medische kennis, nog zoveel psychologische kennis en biologische kennis – als de echte levensvragen worden gesteld komen we snel op het punt dat we langzaam stiller beginnen te worden. We gaan het zwijgen binnen, we staan met de mond vol tanden, we tasten rond in een mysterie. Dat kennen we wel een beetje, hoewel we ook hier vaak nog veel moeten leren.

Maar hoe zal het zijn als we volledig kennen? Als we oog in oog staan met de levende God die woont in een ontoegankelijk licht? Hoe zal het zijn om Jezus te ontmoeten en dichtbij Hem te komen? Krijgen al onze vragen van nu dan een antwoord? Of smelten al onze vragen, die ons nu nog zo bezig houden, straks als sneeuw voor de stralende Zon? Ik weet het niet, maar ik denk het laatste.

*Ach, al wat wij vragen is stukwerk –
en onze visioenen: flarden licht.*

Die visioenen, het zijn de beginnetjes van onze antwoorden die we soms denken te krijgen. Maar het zijn maar flarden licht. Het hemelse licht dat over ons zal stralen is zoveel machtiger en krachtiger. Onze vragen zullen wegsmelten voor de stralende liefde van de Zoon van God.

Wat dat volledige kennen precies is, ik weet het dus niet. Maar we krijgen ook dit te horen:

*Ik zal volledig kennen,
zoals ik zelf volledig gekend ben.*

Dat tweede 'volledig' mag er ook echt wel bij. Want Paulus heeft het tot nu toe steeds gehad over 'kennen', maar nu gebruikt hij datzelfde woord maar met een voorzetsel eraan vastgeplakt waardoor tot uitdrukking wordt gebracht dat het gaat om een veel krachtiger kennen. In onze taal zou je kunnen zeggen: tot nu toe spreekt Paulus steeds over 'kennen' zonder meer, maar in deze laatste zin heeft hij het over 'door-en-door-kennen'.

*Ik zal door-en-door kennen,
zoals ik zelf door-en-door gekend ben.*

En zo komt er toch al een hemels kennen ons leven binnen. Het is niet ons kennen, maar Gods kennen. Later zullen wij door-en-door kennen maar nu al is het de Heer die ons door-en-door kent.

En dat moeten we even op ons in laten werken:

- God kent al mijn **gevoelens** door-en-door. Ook de gevoelens waar ik zelf soms niet bij kan. Ook de gevoelens die ik van mezelf nog niet kende en waar ik verlegen mee ben.
- God kent al mijn **gedachten** door-en-door. Geen enkele gedachte is Hem vreemd. Hij weet al wat ik wil zeggen, ook als ik het nog niet durf te zeggen tegen Hem.

- God kent al mijn **verlangens** door-en-door. Mijn verlangen naar liefde, mijn verlangen naar heelheid, mijn verlangen naar innerlijke vrede, want het is soms zo'n chaos in mij en om mij heen. Hij weet het.
- God kent al mijn **zorgen** door-en-door. Ik word er soms door gekweld. Hoe los ik dit op? Hoe moet ik hiermee omgaan? Hoe moet ik verder?

God kent mij door-en-door. En nooit doet Hij dat op een veroordelende manier. Dat Hij me kent is niet een bedreiging maar een bevrijding. Het is een kennen in liefde. Want deze zinnen staan niet voor niets in dat wereldhoofdstuk dat over de liefde gaat. De grondtoon ervan is deze: wij mogen leven van Gods liefde, en die liefde vergaat nooit en bezwijkt nooit en houdt er nooit mee op. Ik ben door God gekend in een eeuwige en onvoorwaardelijke liefde.

--

Dat is het evangelie van 1 Korintiërs 13:12. God kent je, door-en-door, in liefde. Dat heeft eeuwigheidswaarde.

En weet u, ik hoéf ook niet zo nodig meer te zingen: 'Heer, ik doorgrond en ken U'. Het is genoeg om te zingen: 'Heer, U doorgrondt en kent mij.'

Dank U, Heer, dat U ons allemaal kent. En dat uw kennen liefdevol is. We worstelen zo vaak met vragen en zorgen, met verdriet en gemis, en we voelen het dan zo goed aan dat ons kennen beperkt is. Dank U dat uw kennen geen grenzen heeft, dat er in ons geen enkele gedachte, geen enkel gevoel, geen enkel verlangen, geen enkele zorg is of U weet ervan. Dank U dat we dat zo zeker mogen weten omdat we U in Jezus leren kennen als de God die heel dichtbij komt. Heer Jezus, U kent ons leven van binnenuit. U kent ons lijden en ons verdriet. Draag ons daarin. Mogen uw eeuwige armen onder ons zijn. Amen.

Handreiking voor de liturgie

Kerkboek Gezang 149 *Zie ik sterren aan de hemel staan*

Het evangelie van Gods wet (Psalm 19)

Kerkboek Gezang 145:1-4 *Heer, onze God, hoe heerlijk is uw naam*

Gebed

Schriftlezing: 1 Korintiërs 13

Psalm 17:3,8 *Ik zet mijn treden in uw spoor (Oude Berijming)*

Preek over 1 Korintiërs 13:12

Gebed

Opwekking 518 *Heer, U doorgrondt en kent mij*

Voorbeden

Collecten

Psalm 139:1,8,11

Psalm 17:3,8 (Oude Berijming)

3. Ik zet mijn treden in uw spoor,
opdat mijn voet niet uit zou glijden.
Wil mij voor struikelen bevrijden,

en ga mij met uw heillicht voor.
Ik roep U aan, 'k blijf op U wachten,
omdat G', o God, mij altoos redt.
Ai, luister dan naar mijn gebed,
en neig uw oren tot mijn klachten.

8. Maar, blij vooruitzicht dat mij streelt,
ik zal, ontwaakt, uw lof ontvouwen;
U in gerechtigheid aanschouwen;
verzadigd met uw godd'lijk beeld.